VIKIPEEDIA

Euroopa

See artikkel on maailmajaost ja regioonist; Tallinna hotelli kohta vaata Hotell Euroopa

Euroopa on maailmajagu ja looduslik-kultuuriline regioon, mis hõlmab Euraasia mandri poolsaaretaolise lääneosa.

Loodusgeograafiline Euroopa

Loodusgeograafilist Euroopat piiravad põhjast Põhja-Jäämere ääremered, läänest ja lõunast Atlandi ookean ning selle osad. Euroopa ja Aasia piir on tinglik ja üheselt määratlemata. Idas moodustavad piiri Uurali mäed (kas idajalam või veelahe), edasi lõuna poole kas Uurali või Jembi jõgi Kaspia mereni ning kas Kuma-Manõtši nõgu Aasovi mereni või Suur-Kaukasuse Peaahelik.

Euroopa pindala on ligikaudu 10,2 miljonit ruutkilometrit ning 2017. aasta andmete järgi elab seal 739 139 855 inimest .Euroopa rahvastik moodustab 11% kogu maailma rahvastikust.

Euroopa poliitiline piiritlus

Sisukord

Liigendus

Pinnamood

Kliima

Siseveekogud

Taimestik

Maavarad

Rahvastik

Majandus

Riigid

Euroopa jaotamine regioonideks

ÜRO liigitus

Eesti kooliõpikud

Vaata ka

Viited

Välislingid

Liigendus

Sügavale Mandri-Euroopasse lõikuvate merede (Vahemeri, Läänemeri) ja lahtede tõttu on Euroopa rannajoon väga liigendatud, poolsaared (Skandinaavia, Pürenee, Balkan) ja saared (Briti saared, Island, Novaja Zemlja, Franz Josephi maa, Teravmäed) hõlmavad neljandiku Euroopa pindalast.

Pinnamood

Euroopa on madal ja valdavalt tasane. Idaosas laiub ulatuslik Ida-Euroopa lauskmaa, loodes asuvad Fennoskandia tasandikud ja platood, mida läänest äärestab vana Skandinaavia mäestik. Suure osa Kesk-Euroopast hõlmavad vanad kulunud keskmäestikud (Tšehhi massiiv, Reini Kiltkivimäestik, Keskmassiiv). Neist lõuna pool paikneb noorte kurdmägede vööde: Euroopa kõrgeim mäestik Alpid (kõrgeim tipp Mont Blanc, 4808 m), Karpaadid, Püreneed, Apenniinid ja Stara planina. Mägede vahel asub madalikke (Lombardia ehk Po, Kesk- ja Alam-Doonau madalik) ning kiltmaid (Meseta Pürenee poolsaarel). Islandil ja Lõuna-Euroopas on tegevvulkaane ning esineb maavärinaid.

Kliima

Suures osas Euroopast valitseb paraskliima, mis läänes on pehme ja mereline, idaosas karmim, kuivem ja kontinentaalsem. Põhja- ja Lääne-Euroopa kliimat mõjutab soe Põhja-Atlandi hoovus, mistõttu talved on Põhja-Euroopas tunduvalt soojemad kui samadel laiustel Aasias ja Põhja-Ameerikas. Põhja-Jäämere rannikul ja saartel on lähisarktiline ja arktiline, Lõuna-Euroopas seevastu lähistroopiline vahemereline kliima.

Siseveekogud

Enamik jõgesid (Doonau, Dnepr, Rein) kuulub Atlandi ookeani valgalasse, pikim jõgi Volga (3530 km) voolab Kaspiasse ning tema vesi maailmamerre ei jõua.

Järverohked piirkonnad on Põhja-Euroopa, eriti Fennoskandia (seal asuvad näiteks Laadoga, Äänisjärv ja Vänern), Poola ja Põhja-Saksa madalik ning Alpid.

Taimestik

Looduslikku taimkatet on säilinud mägedes, metsa- ja tundravööndis ning kõrbes. Stepid on põlluks haritud.

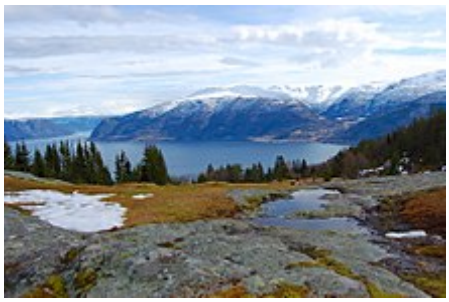
Taimestik mägi Norras

Maavarad

Euroopas leiduvatest maavaradest on ülemaailmselt tähtsad rauamaak, boksiit, pruun- ja kivisüsi, kaali- ja keedusool, elavhõbe, nafta ja väävel.

Rahvastik

Euroopas kõneldakse kõige rohkem slaavi, germaani ja romaani keeli.

Peamine usund on kristlus.

Majandus

Tiheda asustuse, rikkalike ja mitmekesiste maavarade, küllaltki soodsate loodusolude ning kauaaegse avatuse tõttu uutele tehnoloogiatele on Euroopa kujunenud üheks maailma tähtsaimaks majanduspiirkonnaks.

Läänemeri - sissepääs sadamasse Szczecin-Świnoujście, Poola

Riigid

Pikemalt artiklis Euroopa riigid

Euroopa jaotamine regioonideks

- Lääne-Euroopa
- Põhja-Euroopa
- Kesk-Euroopa
- Vahe-Euroopa
- Taga-Euroopa
- Kagu-Euroopa
- Lõuna-Euroopa
- Ida-Euroopa

ÜRO liigitus

ÜRO liigituse järgi jagatakse Euroopa neljaks regiooniks. Nad on Põhja-, Lääne-, Ida- ja Lõuna-Euroopa. Kesk-Euroopa ÜRO liigituses puudub.

Eesti kooliõpikud

Eesti kooliõpikud ei ole Euroopa regioonideks jaotamisel järjepidevad. 2000.–2010. aastate 9. klassi õpikud pakuvad järgmist jaotust. Kirjastuse Avita oma[1] eristab Euroopas Põhjamaad, Atlandi maad, Vahemere maad, Kesk-Euroopa, Ida-Euroopa ja Taga-Euroopa. Regioonide piirid on õpikute autoritel paigutatud jooksma mööda riigipiire. Kirjastuse Koolibri õpiku[2] Euroopas on Põhja-Euroopa, Lõuna-Euroopa, Vahe-Euroopa, Ida-Euroopa ja Lääne-Euroopa. Erinevalt eelmisest on Koolibri õpiku autorid välja toonud sisemisi erinevusi mitmes Euroopa riigis – Hispaania, Itaalia ja Suurbritannia põhjapoolseid alasid peetakse lõunapoolsetest sedavõrd erinevateks, et need on paigutatud teise regiooni.

Kaartidel on näha Euroopa regioonideks jagamine pärast Eesti taasiseseisvumist ilmunud Eesti põhikooli geograafiaõpikuis.

Koolibri 1993.
Nilson, O., Tiits, H.[3]

Koolibri 1993.
Keskpaik, A. jt[4]

Koolibri 1999.
Tõnisson, A., Pihel, P.[5]

Avita 1999.
Kont, A., Rummo, T.[6]

Koolibri 2005.
Pihlak, L.-K., Tõnisson, A.

Avita 2004.
Kukk, K.

Vaata ka

- Euroopa ja Aasia piir
- Euroopa maad
- Euroopa Liit
- Õhtumaa
- Euroopa tsivilisatsioon
- Venemaa Euroopa-osa
- Euroopa linnade loend rahvaarvu järgi

Viited

1. Kukk, K. 2004. *Geograafia põhikoolile, 5. osa. Eesti ja Euroopa: rahvastik ja majandus*. Tallinn: Avita. lk. 91
2. Pihlak, L.-K., Tõnisson, A. 2005. *Geograafia põhikoolile. Eesti ja Euroopa*. Tallinn: Koolibri.
3. Nilson, O., Tiits, H. 1993. *Maateadus VII klassile, 2. osa*. Tallinn: Koolibri.
4. Keskpaik, A., Kokovkin, T., Kull, A., Milder, M., Sillam, E. 1993. *Maailm ja inimene: Maateadus VIII klassile, 2. osa 1. vihik*. Tallinn: Koolibri.
5. Tõnisson, A., Pihel, P. 1999. *Eesti ja Euroopa: Loodus- ja inimgeograafia 9. klassile*. Tallinn: Koolibri.
6. Kont, A., Rummo, T. 1999. *Maa ja ilm: Geograafia 9. klassile*. Tallinn:Avita.

Välislingid

- Euroopa ajalugu (http://www.historyteacher.net/APEuroCourse/EHAPTOpics_WebLinksPage.htm)

Vikisõnastiku artikkel: **Euroopa**

Tsitaadid Vikitsitaatides: **Euroopa**

Maailmajaod

Ameerika

Austraalia ja Okeaania

Aafrika

Antarktika

Aasia

Euroopa

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Euroopa&oldid=5661897"

Selle lehekülje viimane muutmine: 00:40, 22. juuni 2020.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.